

L'ALTRA CARA DELS LÍDERS

Dos homes per a una cimera

Ronald Wilson Reagan. Nascut el 6 de febrer de 1911 a Tampico (Illinois). Ex-actor. Divorciat i casat en segones noces amb Nancy Davis. Pare de quatre fills. Un metre noranta d'alçada. Amb problemes auditius i una miopia que l'obliga a portar lentilles. Líder del Partit Republicà i president —reelegit— dels Estats Units de Nord-amèrica.

Mikhail Sergeyevich Gorbatxev. Nascut el 2 de març de 1931 a les estepes fredes d'Stavropol. Llicenciat en lleis per la Universitat de Moscou i expert en temes de planificació agrícola. Casat amb Raisa, una dona atípica —en comparació amb les anteriors esposes dels dirigents soviètics—, que s'estima de vestir bé i mostra interès per les novel·les de C. P. Snow i Irish Murdoch. Secretari General del Partit Comunista de la Unió Soviètica i número u indiscutible del Kremlin.

Aquest són els dos homes que protagonitzen la històrica trobada que començà dimarts a la ciutat suïssa de Ginebra. Una trobada que representa el primer encontre de les dues superpotències al més alt nivell en la dècada dels vuitanta. La darrera tingué lloc a Viena l'any 1979, quan Carter i Brezhnev signaren el tractat de limitació d'armament nuclear conegut amb el som de Salt-II. En les mans de Reagan i Gorbatxev hi ha, per tant, la possibilitat de disminuir les tensions que els últims anys han conduït el planeta a una reedició matisada de la guerra freda i, Europa, al temor indissimulat al conflicte nuclear.

Ronald i Mikhail

¿Però qui són en realitat Reagan i Gorbatxev?

Les distintes característiques de les societats soviètica i nord-americana fan que la imatge dels dos líders siga desigualment coneguda. De Ronald Reagan se sap quasi tot. De Gorbatxev, ben poc.

Quan aquest número d'EL TEMPS apareixerà als quioscos, Ronald Reagan i Mikhail Gorbatxev hauran donat inici a l'esperada cimera de les dues superpotències a Ginebra. Ells són els protagonistes.

V. Partal

La vida privada del dirigent soviètic és quasi un secret d'estat. Tot just es coneix que no beu alcohol, si no en ocasions molt especials, que li agrada el café amb llet i que guarda els límits de velocitat —en contrast amb els seus antecessors— quan es desplaça de la Kalinin Prospekt, on viu, a la plaça Roja, sempre muntat en un elegant Limousin ZIL negre. No se'n coneixen, per exemple, les preferències literàries, tot i que té fama de ser un gran devorador de llibres d'economia.

Al president americà, en canvi, li agraden lectures més relaxades: és un seguidor constatat de les Seleccions del Reader's Digest i darrerament

—mentre es recuperava de l'operació que patí el passat juliol— matava el seu temps amb una novel·la de l'oest, *Jubal Sackett*, del seu autor preferit, Louis Lamour.

L'altra gran lectura de Reagan és —a banda els informes; mai de més de set folis— l'horòscop cada dia abans de començar el treball, cosa que fa cada mati ben d'hora. A les cinc de la vesprada es retirará invariablement per descansar i, més d'una vegada, s'ha hagut d'interrompre la reunió del gabinet quan el rellotge de la Sala Oval marcava aquella hora.

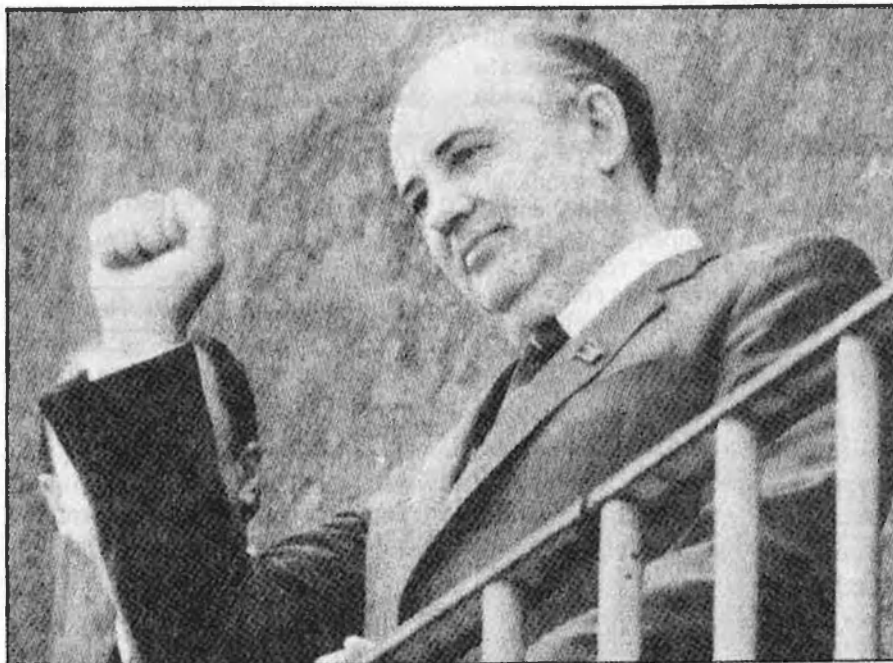
De Gorbatxev se sap que

arriba a les 7.30 del matí al seu despatx i s'hi està, normalment, fins ben entrada la nit, normalment, les 10. En alguna ocasió ha sorprès els seus visitants convidant-los a desdejunar en la seua oficina, en un gest habitual a Occident, però estrany en la Unió Soviètica. És famós per la seua disciplina i repeteix constantment als seus interlocutors la frase: «¿Tu estàs segur que m'entens?».

Dos homes durs

Però, més enllà de les anècdotes personals, Reagan i Gorbatxev representen un estil directe i dur de relacions. És famosa l'anècdota que protagonitzà el màxim dirigent soviètic quan —preguntat a Londres sobre el respecte als drets humans en el seu país— llançà una dura crítica a Gran Bretanya, a propòsit de les violacions que en fa a Irlanda del Nord. Una reacció nova en un dirigent soviètic on la mala consciència deixa pas a l'agressivitat. També abans havia protagonitzat a Itàlia (un país que sem-

A la dreta, Ronald Reagan: «Torna a Amèrica». Al centre, representants dels estats que formen l'OTAN. A l'esquerra, Gorbatxev, un ample somriure amb unes dents d'acer.

pre evoca, usant una terrible pronúncia italiana, amb els mots «Bella, bella...») una «cordial però ferma» discussió amb els comunistes italians, durant els encontres que tingueren lloc al voltant des funerals d'Enrico Berlinguer.

Sobre ell s'ha encunyat una frase quasi tòpica: «Té un ample somriure, però dents d'acer».

Reagan no s'allunya massa tampoc d'aquesta definició. Encara es recorda la seua caracterització de l'URSS com «l'Imperi del Mal», de la qual usà i abusà durant el seu primer mandat. Això a banda, bromes desafortunades, com aquella en què, «per provar els micròfons», pronuncià la frase: «Dins de cinc minuts, premeré el botó per esborrar Rússia del mapa».

Aquestes frases, dites sense pensar-les, del president americà, han constituït sempre el principal maldecap dels seus assessors: ha brindat per Bolívia quan era a Brasil, per la «princesa Diana» en comptes de per la «princesa Diana», ha assegurat que els arbres embruten més que les fàbriques o que a una ordre seua els míssils podrien tornar a les seues bases, sense esclatar, una volta disparats.

Gorbatxev sempre ha estat prop del poder, i la seua meteòrica carrera només pot explicar-se per l'habilitat per estar sempre ben situat. Tingué dos grans patrons, que molt prompte es fixaren en ell: Mikhaïl Suslov, durant molts anys cap ideològic del par-

tit, i Yuri Andròpov, el seu antecessor en el càrrec i —també molts anys— cap del KGB.

Gorbatxev aconseguí protagonisme després de les morts del secretari d'Agricultura del partit, Fyodor Kulakov, l'any 1978 —que substiuí en el càrrec— i de Mikhaïl Suslov, l'any 1982. A la mort d'Andròpov, que l'havia catapultat al número dos de la jerarquia soviètica, el seu nom sonà insistentment com el del possible successor. Però les lluites internes del partit determinaren un període de transició dirigit per l'ancià Txernenko. Mort aquest, quedà la via lliure per a Gorbatxev, que sembla seguir el principis renovadors de l'època Andròpov.

El punt clau de la carrera política de Reagan és el contracte signat a mitjan dècada dels cinquanta amb la General Electric, que el portà, entre altres curioses ocupacions, a organitzar part de la campanya electoral de l'ultraconservador Goldwater, l'any 1964.

A General Electric Reagan conegué els qui més tard serien els principals impulsors i finançadors de la seua carrera a la Casa Blanca: un distribuïdor dels productes Ford, de nom Holmes Tuttle; Henry Salvatore, president de Western Geophysical, i Dustin Dart, de Rexall Drug & Chemical. L'any 1966 ja fou escollit governador de Califòrnia, càrrec que només abandonaria l'any 1974 precisament per preparar el seu accés a

Els belgues ho tenen pitjor

Abans de la cimera a Ginebra, el pacifisme hi ha respost activament. N'hem pres el pols a Brussel·les, Madrid i Londres

Núria Cornet (Brussel·les)

la presidència. Després de quatre anys en què va exercir una política ultranacionalista («Torna Amèrica!» és el seu lema favorit) i una criticada política econòmica que, de moment, ha donat resultats, però que a la llarga pot ser tremendament perjudicial, Reagan tornà a ser escollit, enmig d'una de les campanyes electorals més triomfants que es recorden, i a pesar de la seua avançada edat —és el més vell dels presidents americans— i

Experts de l'OTAN amb un míssil «Titan».

Si bé el govern holandès va dir sí al principi de desplegament de 48 míssils nord-americans a la base de Woensdrecht, al sud-oest de la província del Brabant-nord, prop de la frontera belga, malgrat les protestes pacifistes, aquest moviment no perd les esperances i diu que el debat no és tancat.

«Encara no s'ha perdut gran cosa», diu Mient Jan-Faber, líder del potent moviment pacifista neerlandès, l'IKV.

«Els primers míssils no arribaran fins als darrers dies de 1988, i encara s'ha de construir tota la base de Woensdrecht per a instal·lar-los», continua afirmant Jan-Faber, per al qual el govern holandès ha comès un greu error en dir sí als míssils a pocs dies de la reunió que Reagan i Gorbtxev celebraran a Ginebra els propers dies 19 i 20 de novembre, data on els dos dirigents mundials seuran a negociar sobre desarmament, «aquesta vegada amb intencions d'arribar a algun pacte», diuen els experts.

Això no obstant, el líder d'aquest poderós moviment pacifista reconeix que el govern del seu país s'havia compromès el primer de juny de 1984 a decidir, l'1 de novembre d'enguany, si Holanda desplegaria o no els míssils.

El si era condicionat que en aquesta data el nombre d'SS-20 soviètics instal·lats a Europa no passés dels 378 ja existents el primer de juny de 1984.

Era una forma de dir sí als míssils, deixant, però, la porta oberta al no. Una situació complicada, sobretot per les clares al·lusions que n'ha fet darrerament Gorbtxev. A París, per exemple, el dirigent soviètic esmenta el nombre d'SS-20 implantats a la zona europea de l'URSS, i anuncia que els instal·lats després del primer de juny de 1984 serien desmantellats.

El dossier els cremava a les mans, als parlamentaris holandesos, i el mateix primer ministre, el demòcrata-cristià Ruud Lubbers, pocs dies abans del sí, i en rebre la protesta

contra la instal·lació dels míssils, signada per més de 3.750.000 holandesos, s'adreça als manifestants pacifistes, tot donant-los alguna esperança.

«El nostre moviment per la pau és potent i ben estructurat en aquest país. Després d'haver demostrat que som capaços de recollir prop de quatre milions de firmes, podem dir que representem un *lobby* important, que no podrà desaparèixer així com així», —diu el líder de l'IKV.

Efectivament, a La Haia prop de 25.000 persones lluraven dissabte 26 d'octubre al primer ministre del govern de coalició demòcrata-cristiana-liberal holandès les 3.750.000 signatures recollides del KKN (Komitee Kruisraketten Nee).

La situació holandesa és, però, força diferent de la belga, perquè en aquest país la base de Florennes, situada al sud-est de Brussel·les, prop de la frontera francesa, estava ja preparada a rebre els míssils i els militars americans al mateix moment en què el govern va donar foc verd als coets nuclears.

A més, a Holanda hi ha eleccions la primavera vinent i, malgrat el resultat dels comicis belgues, els pacifistes neerlandesos no creuen que al seu país el cas estigui ja tancat. D'ací a 1988 pot passar qualsevol cosa.

El qui sí que ha perdut, de moment, la batalla ha estat el moviment pacifista belga: el való (CNPAP) i el flamenc (VAKA).

Ja desorientat per l'arribada precipitada dels 16 míssils de creuer a Florennes la primavera passada, els pacifistes varen rebre els resultats de les eleccions belgues del 13 d'octubre sense cap entusiasme. Decebut més aviat perquè res no va canviar a l'equip que dirigeix el país.

«On són els 400.000 manifestants antimíssils del 1983?», es demanava un militant del VAKA. «I el 70 per cent dels electors contraris a la instal·lació? —deia un altre del mateix grup.

Els pacifistes treien al carrer prop de 250.000 persones el 20 d'octubre, una setmana després de les eleccions, i que les urnes legitimassen el previsible govern de Martens, el mateix que

el rumors sobre el seu estat de salut. Un punt tenia al seu favor: ha tornat al Estats Units la creença que són el país de pallar invencible del que anomena «el món lliure». No debades —*Las casa de la pradera* a banda— reconeix que poques pel·lícules l'han satisfet tan íntimament com *Rambo*.

I, si amb Reagan ha tornat el somni americà, amb Gorbtxev ha tornat la possibilitat d'una liberalització del règim soviètic i de la seua economia. I una imatge dinàmica —*kenedyana*— per oposar a la tradicional decrepitud del llogater del Kremlin. La recent roda de premsa de Gorbtxev i Mitterrand a París donà l'oportunitat d'observar un líder soviètic àgil, preparat i incisiu, contra el qual el president americà haurà d'anar alerta.

Per això, Reagan passà tota la setmana passada assajant respostes amb un doble de Gorbtxev i es submergí en la lectura —per primera vegada en la seua vida, segons confessà— de Tolstoi i Dostoievsky.

En les seues mans queda —mentre a Europa bull el pacifisme— trobar una solució a la tensió. Una solució que tots dos semblen voler buscar. □